

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Περίληψη

προσωπική δημιουργία

σέβεται το πνεύμα του συγγραφέα

αντικειμενικότητα

Συνοπτική απόδοση προϋπάρχοντος κειμένου με το οποίο επιδιώκονται

η κατανόηση
του κειμένου

η πληροφόρηση των άλλων
με λιτό και σαφή τρόπο
για το περιεχόμενο
του κειμένου

η διάκριση
του αναγκαίου από το
περιττό
τόσο στο περιεχόμενο
όσο και στη γλώσσα
του κειμένου

η δόμηση ενός
νέου κειμένου
με συνοχή και
συνεκτικότητα

ΑΡΑ η αξιολόγηση της περίληψης συνεξετάζει τρεις παραμέτρους

το περιεχόμενο

τη γλώσσα και το ύφος

τη δομή

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΜΕ ΤΟ ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Ο συντάκτης της:

- ταυτίζεται με το συγγραφέα και αναπαράγει συνοπτικά το αρχικό κείμενο,
- δεν προτάσσει καμία αναφορά, ούτε στο συγγραφέα, ούτε στο θεματικό κέντρο,
- διατηρεί την οπτική γωνία του συγγραφέα,
- διατηρεί το επικοινωνιακό περιβάλλον του αρχικού κειμένου, εφόσον γράφει για την ίδια επικοινωνιακή περίσταση.

ΚΑΤΑ ΣΥΝΕΠΕΙΑ

- προτάσσει εισαγωγική αναφορά στην οποία πληροφορεί για το κείμενο και το συγγραφέα του, επισημαίνει το θεματικό του κέντρο ή και ενημερώνει για τη βασική του θέση,
- παρουσιάζει το περιεχόμενο και τις επιμέρους ιδέες του κειμένου, με τρόπο που να αποδίδει το ξετύλιγμα της σκέψης του συγγραφέα,

- φροντίζει να χρησιμοποιήσει ποικιλία εισαγωγικών φράσεων που, όχι μόνο παρουσιάζουν τις απόψεις του συγγραφέα, αλλά φανερώουν κατανόηση της συλλογιστικής πορείας και του ιδεολογικού περιεχομένου, χωρίς όμως να σχολιάζουν, όπως π.χ.: ο συγγραφέας...

θίγει το θέμα	απευθύνεται	αναφέρεται στο	αναφέρει πώς	παρουσιάζει	περιγράφει
προσθέτει	αναλύει	εξηγεί	διευκρινίζει	επισημαίνει	διακρίνει
εκτιμά ότι	εντοπίζει	διατυπώνει την άποψη	συγκρίνει	υποστηρίζει	πιστεύει
τονίζει	δηλώνει	προτείνει	διαφωνεί	αντιπαραθέτει	υπαινίσσεται
αμφισβητεί	απορρίπτει	συμπεραίνει	συνοψίζει	καταλήγει	αντικρούει

- χρησιμοποιεί ύφος ανάλογο με το σκοπό για τον οποίο γράφει, την ιδιότητα με την οποία καλείται να γράψει, τους δέκτες της εργασίας του,

Πώς γράφω περίληψη

A. ΚΑΤΑΝΟΩ ΤΟ ΝΟΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

1. Κατανοώ το γενικό περιεχόμενο του όλου κειμένου και βρίσκω το **νοηματικό του κέντρο**.
2. Κατανοώ το **νοηματικό περιεχόμενο της κάθε παραγράφου** :
 - ✓ Εντοπίζω τη **θεματική περίοδο** που με οδηγεί στις θεματικές- νοηματικές ενότητες.
 - ✓ Ανιχνεύω **σημαντικές πληροφορίες** – λεπτομέρειες που έχουν σημασία για την ανάπτυξη της παραγράφου.
 - ✓ Σημειώνω τις **λέξεις / φράσεις κλειδιά** της παραγράφου και – εάν δεν πρόκειται για ορολογία – αναζητώ συνώνυμες.
 - ✓ **Διαγράφω (νοερά) τις λεπτομέρειες** (π.χ. επεξηγήσεις, παραδείγματα, ονοματικούς ή άλλους προσδιορισμούς), τις επαναλαμβανόμενες έννοιες και ό, τι άλλο θεωρώ ως δευτερεύουσα πληροφορία.
 - ✓ Βρίσκω μέσα στην **κατακλείδα στοιχεία που συμπληρώνουν το νόημα της θεματικής περιόδου**.
 - ✓ **Συνοψίζω τις βασικές έννοιες και δίνω πλαγιότιτλους**.

3. Εντοπίζω τις συνδετικές - διαρθρωτικές λέξεις που με οδηγούν στην κατανόηση της «λογικής» του κειμένου και της συλλογιστικής πορείας που ακολουθήθηκε.

(βλ. Έκφραση – Έκθεση Β΄ Λυκείου, σ. 248)

ΣΥΝΔΕΤΙΚΕΣ - ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ

ΤΙ ΔΗΛΩΝΟΥΝ

επειδή, διότι, έτσι, γι' αυτό το λόγο	➡	αίτιο – αποτέλεσμα
αλλά, όμως, ωστόσο, από την άλλη πλευρά	➡	αντίθεση – εναντίωση
ύστερα, προηγουμένως, εν τω μεταξύ	➡	χρονική σχέση
αν, εκτός αν, σε περίπτωση που	➡	όρος, προϋπόθεση
με άλλα λόγια, δηλαδή, για να γίνω σαφέστερος	➡	επεξήγηση
είναι αξιοσημείωτο ότι, θα ήθελα να τονίσω, να επιστήσω την προσοχή	➡	έμφαση
πρώτο... δεύτερο..., καταρχάς, τελικά, το επόμενο επιχείρημα...	➡	απαρίθμηση επιχειρημάτων, εισαγωγή μιας καινούριας ιδέας
το κείμενο χωρίζεται σε τρία μέρη : στο πρώτο κτλ.	➡	διάρθρωση του κειμένου
για να συνοψίσουμε, συγκεφαλαιώνοντας, επιλογικά, συμπερασματικά θα λέγαμε ότι...	➡	συμπέρασμα, συγκεφαλαίωση

Β. ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΗ ΒΑΣΙΚΗ ΎΛΗ ΜΕ ΣΥΝΤΟΜΙΑ (συγγραφή περίληψης)

1. Ακολουθώ γραμμικά και αναπαράγω το σχέδιο οργάνωσης του κειμένου, χωρίς να παραβιάζω τη σειρά διάταξης των θεματικών του στοιχείων, εφόσον καλούμαι να συνοψίσω και όχι να σχολιάσω ένα κείμενο. Κατά συνέπεια γράφω περίληψη ανά παράγραφο, με τρόπο, όμως, που να σχηματίζεται ένα ενιαίο κείμενο. Προσέχω ώστε να μην επαναλαμβάνω στοιχεία που βρίσκονται σε διαφορετικές παραγράφους, εκτός κι αν χρησιμοποιούνται μέσα σε άλλα συμφραζόμενα. Εάν σε δύο παραγράφους παρατηρείται συνάφεια περιεχομένου, τις συμπτύσσω.
2. Γράφω περίληψη της κάθε παραγράφου:
 - Ανασυντάσσω τη θεματική πρόταση και της προσθέτω τα επιπλέον σημαντικά στοιχεία που εντόπισα στην πρόταση κατακλείδα ή και στην υπόλοιπη παράγραφο. Μπορώ, αντί τη θεματική πρόταση, να χρησιμοποιήσω τον πλαγιότιτλο που έχω δώσει στην παράγραφο.
 - Αντικαθιστώ όπου είναι δυνατόν βασικές λέξεις του κειμένου με συνώνυμες.
 - Αντικαθιστώ όπου είναι δυνατόν δευτερεύουσες προτάσεις με μετοχές, π.χ. αναζητώντας αντί καθώς αναζητούμε.

- **Ανικαθιστώ** όπου είναι δυνατόν τα **υπώνυμα με υπερώνυμα**, π.χ. Τέχνες αντί ζωγραφική, γλυπτική, θέατρο, μουσική και αρχιτεκτονική.
- Αποφεύγω τις επαναλήψεις του κειμένου.
- Διατηρώ το νόημα των συνδετικών λέξεων, για να κρατήσω τη συνοχή και τη συνάφεια της σκέψης του συγγραφέα, και να αποδώσω σωστά τη συλλογιστική του πορεία.
- Εάν υπάρχουν ερευνητικά στοιχεία, παρουσιάζω μόνο το πόρισμα, εάν κρίνω ότι αποτελεί βασική ιδέα του κειμένου.
- Εάν ο συγγραφέας χρησιμοποιεί λόγια άλλων ως επίκληση στην αυθεντία και κρίνω ότι αυτά αποτελούν βασική ιδέα του κειμένου, γράφω με συντομία μόνο το νοηματικό περιεχόμενο αυτών των λόγων.

ΔΙΑΤΗΡΩ ΠΙΣΤΑ ΤΟ ΝΟΗΜΑΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΑΡΧΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ
ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΠΡΟΣΘΕΤΩ ΔΙΚΕΣ ΜΟΥ ΑΠΟΨΕΙΣ, ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ, ΤΕΚΜΗΡΙΑ, ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ.

3. **Οπτική γωνία:** Διατηρώ την οπτική γωνία του συγγραφέα και αποδίδω πιστά το ιδεολογικό περιεχόμενο του κειμένου **χωρίς να το σχολιάζω**, να το επιδοκιμάζω ή να το αποδοκιμάζω.
4. **Ύφος:** Υιοθετώ ύφος με **καθαρά πληροφοριακό χαρακτήρα**, τυπικό, όσο γίνεται πιο **ουδέτερο** και **δεν προσπαθώ να εντυπωσιάσω** με τη χρήση ηχηρών εκφράσεων.

Η ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΜΟΥ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΟ ΝΑ ΜΗΝ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ

λεπτομέρειες	παραδείγματα	αφηγήσεις	επεξηγήσεις	παρενθετικές φράσεις
αποφθέγματα, παροιμίες	απαριθμήσεις	στατιστικά ή ερευνητικά στοιχεία	αναφορές του συγγραφέα σε λόγια άλλων	ερωτήσεις
	παραθέματα ή αυτούσιες φράσεις του κειμένου	δικά μου σχόλια ή οποιαδήποτε προσθήκη	μεταφορές, παρομοιώσεις	

Γ. ΕΛΕΓΧΟ ΤΗΝ ΟΡΘΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΜΟΥ.

1. Διαβάζω το όλο κείμενο που έγραψα και ελέγχω κατά πόσο:

- αποδίδει το νοηματικό περιεχόμενο
  παρουσιάζει συνοχή
  είναι γραμμένο σε στρωτή γλώσσα.

2. Μετρώ ενδεικτικά μερικές γραμμές του κειμένου, για να υπολογίσω τον αριθμό των λέξεων.

Εάν οι λέξεις μου είναι πολύ λιγότερες από αυτές που ζητά η άσκηση, **ξαναψάχνω στο κείμενο, για να βρω σημαντικές έννοιες που παρέλειψα και τις προσθέτω**. Μπορώ επίσης να προσθέσω λέξεις ή φράσεις που θα το εμπλουτίσουν εκφραστικά και νοηματικά, παραμένοντας βέβαια πάντοτε μέσα στα εννοιολογικά πλαίσια του αρχικού κειμένου.

- 📌 Εάν οι λέξεις μου είναι πολύ περισσότερες από αυτές που ζητά η άσκηση, ελέγχω μήπως έχω δώσει λεπτομέρειες στο περιεχόμενο και αφαιρώ ό, τι μπορεί να αφαιρεθεί χωρίς να επηρεάσω τη λογική συνέχεια και τη συνοχή του κειμένου μου. Μπορώ επίσης να αφαιρέσω δευτερεύουσες λέξεις (προσδιορισμούς, αντωνυμίες, συνδέσμους), επαναλαμβανόμενες λέξεις, ταυτόσημες έννοιες και να συντομεύσω τα «ο οποίος, η οποία κτλ.».

Για την ορθότητα της περίληψης, έχω υπόψη μου τα ακόλουθα:

I. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

Θετικά στοιχεία θεωρούνται:

- Η σύλληψη του νοηματικού κέντρου του κειμένου.
- Η επιλογή των σημαντικών ιδεών-πληροφοριών του κειμένου.
- Η πληρότητα κατανόησης του κειμένου.

Αδυναμίες θεωρούνται:

- Η απόκλιση από το νοηματικό κέντρο του κειμένου.
- Η επιλογή δευτερευουσών ιδεών-πληροφοριών σε βάρος των κύριων-σημαντικών.
- Η ατελής (μερική) κατανόηση του κειμένου.

II. Η ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΤΟ ΎΦΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ

Θετικά στοιχεία θεωρούνται:

- Η χρήση του κατάλληλου ύφους για τη συγκεκριμένη μορφή κειμένου (πληροφοριακό ύφος).
- Η ικανότητα πύκνωσης του κειμένου μέσα από διάφορες τεχνικές (γενίκευση, αναδιατύπωση κτλ.).
- Η ορθή χρήση της γλώσσας (ορθογραφία, στίξη, σύνταξη και λεξιλόγιο)

Αδυναμίες θεωρούνται:

- Η αξιολόγηση με την άσκηση άμεσης ή έμμεσης κριτικής-σχολιασμού στις ιδέες-πληροφορίες του κειμένου.
- Η αυτούσια-στείρα μεταφορά λέξεων και φράσεων του αρχικού κειμένου στη περίληψη.
- Οι αποκλίσεις από τους κανόνες της Νεοελληνικής Γραμματικής και του Συντακτικού της Νέας Ελληνικής στην ορθογραφία, στη στίξη, στη σύνταξη και το λεξιλόγιο (επαναλήψεις, ασάφειες, έλλειψη ακριβολογίας κτλ.).

III. Η ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Θετικά στοιχεία θεωρούνται:

- Η ικανότητα παρακολούθησης ή αναδιοργάνωσης της δομής του αρχικού κειμένου και η παρουσίαση με λογική ακολουθία των βασικών ιδεών.
- Η σύνταξη ενός κειμένου με ομαλή ροή και συνοχή.
- Η επιτυχής χρήση των διαρθρωτικών λέξεων ή φράσεων.

Αδυναμίες θεωρούνται:

- Η τυποποιημένη μεταφορά της πορείας του αρχικού κειμένου που οδηγεί σε **μακροσκελή περιληψη**.
- Η **άτακτη παράθεση των ιδεών-πληροφοριών** του κειμένου.
- Η **έλλειψη συνοχής και αλληλουχίας μεταξύ των μερών-προτάσεων** της περιληψης.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΕΡΙΛΗΨΗΣ ΣΤΑ ΠΛΑΪΣΙΑ ΤΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΫ ΔΟΚΙΜΙΟΥ	
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ (ΜΟΝ. 5)	
- Κόρια σημεία (μονάδες ανάλογες με τη βαρύτητα των σημείων). - Οπτική γωνία συγγραφέα (Αφαιρείται μέχρι 1 μονάδα αν δεν αποδίδεται η οπτική του συγγραφέα μέσα από τα γραφόμενα του μαθητή).	
Για υπέρβαση του ορίου λέξεων κατά 25% αφαιρείται 0.5 μονάδα. Για υπέρβαση κατά 100% αφαιρούνται 2 μονάδες.	
ΔΟΜΗ (ΜΟΝ. 2)	
- Αναδιοργάνωση συλλογιστικής κειμένου (πορεία σκέψης του συγγραφέα). - Χρήση συνδετικών λέξεων.	
Για απλή αντιγραφή των κύριων σημείων χωρίς σύνδεση: 0 μονάδες	
ΓΛΩΣΣΑ - ΈΚΦΡΑΣΗ (ΜΟΝ. 1)	
Αφαιρείται 0.5 μονάδα για κάθε 6 ορθογραφικά λάθη, 0.5 για κάθε 4 συντακτικά λάθη	
ΣΥΝΟΛΟ 8 ΜΟΝΑΔΕΣ	